

**ปัญหาการบังคับใช้มาตรา 74/1 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม**

**PROBLEMS ON ENFORCEMENT OF SECTION 74/1 OF THE ORGANIC ACT
ON COUNTER CORRUPTION B.E. 2542 (1999) AMENDED**

จักรรินทร์ อัมเจริญ*

Jakkarin Emcharoen

บทคัดย่อ

มาตรา 74/1 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม บัญญัติขึ้นครั้งแรกเมื่อปี 2554 ซึ่งกำหนดให้อายุความหยุดนับในกรณีที่มีการหลบหนีทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายว่าจะย้อนหลังเป็นโทษกับความผิดที่เกิดขึ้นก่อนกฎหมายดังกล่าวมีผลได้หรือไม่ และมีปัญหาในการตีความบทบัญญัติดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นคำว่า “ระหว่างถูกดำเนินคดี” “หลบหนี” และการตีความการกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมว่ามีขอบเขตเพียงใด

คำสำคัญ

หยุดนับอายุความ, ทุจริตคอร์รัปชัน, คณะกรรมการ ป.ป.ช.

ABSTRACT

Section 74/1 of The Organic Act on Counter Corruption B.E. 2542 (1999) amended was first introduced in B.E. 2554 so there were problems enforcing this law for instance, retroactive-law, interpreting the statutory provision in term “during the time of prosecution”, “act of flee” and return to the prosecution.

Keywords

Interruption of prescription, Corruption, National Anti-Corruption Commission, NACC

* นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : jakkarinnui@gmail.com

บทนำ

มาตรา 74/1 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้อายุความในคดีอาญาหยุดนับเมื่อผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดหลบหนีกระบวนการยุติธรรมบัญญัติขึ้นครั้งแรกในปี 2554 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2554 ดังนี้ “ในการดำเนินคดีอาญาตามหมวดนี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดี มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ” ซึ่งบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวมีผลทำให้ระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหลบหนีไประหว่างการถูกดำเนินคดีโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่นับเป็นส่วนหนึ่งของอายุความฟ้องคดี แต่อย่างใดก็ตาม บทบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่ครอบคลุมถึงกรณีที่จำเลยหลบหนีระหว่างการพิจารณาของศาล หรือหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ซึ่งต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 74/1 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ในปี 2558 เพื่อให้ครอบคลุมถึงการหยุดนับอายุความในคดีอาญาเมื่อมีการหลบหนีในชั้นการพิจารณาคดีของศาลและหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษด้วย แต่ทั้งนี้หลักในการหยุดนับอายุความคดีอาญาดังกล่าวไม่มีปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาและไม่มีตัวอย่างในการบังคับใช้กฎหมาย จึงเกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว ประการแรกมีปัญหาว่าจะสามารถใช้บังคับกับการกระทำความผิดเกิดขึ้นก่อนกฎหมายใช้บังคับแต่ได้หลบหนีหลังจากที่กฎหมายมีผลใช้บังคับแล้วได้หรือไม่ ประการที่สองปัญหาการตีความถ้อยคำในบทบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นคำว่า “ระหว่างถูกดำเนินคดี” คำว่า “หลบหนี” และการตีความพฤติการณ์ในการกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมว่ามีขอบเขตเพียงใด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาการบังคับใช้มาตรา 74/1 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมย้อนหลัง

ปัญหาในการบังคับใช้มาตรา มาตรา 74/1 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวย้อนหลัง กับความผิดที่เกิดขึ้นก่อนกฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้แต่หลบหนีหลังจากที่กฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้ ได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ 17509/2557¹ วางหลักในเรื่องดังกล่าว

¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 17905/2557 คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหนังสือแจ้งให้จำเลยไปรายงานตัวต่อพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีในวันที่ 2 สิงหาคม 2554 จำเลยไม่ไปรายงานตัวแต่จำเลยได้หลบหนีไป ต่อมาจำเลยถูกจับและฟ้องจำเลยในวันที่ 7 ธันวาคม 2554 จำเลยกระทำความผิดเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2539 ซึ่งขณะนั้นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 ที่ให้เพิ่มความตามมาตรา 98 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ซึ่งให้นำมาตรา 74/1 มาใช้บังคับโดยอนุโลม ยังไม่มีผลใช้บังคับ เมื่อมาตรา 74/1 ประกอบมาตรา 98 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มิได้มีบทเฉพาะกาลให้นำมาตรา 74/1 ประกอบมาตรา 98 มาใช้บังคับแก่คดีที่เกิดขึ้นก่อนพระราชบัญญัติ

ว่ามาตรา 74/1 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ใช้บังคับกับความผิดที่เกิดขึ้นก่อนกฎหมายดังกล่าวใช้บังคับไม่ได้ เพราะขัดกับต่อความรับผิดของบุคคลในการรับโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 วรรคหนึ่ง ซึ่งคำพิพากษาศาลฎีกาอ้างกล่าวทำให้เกิดข้อสงสัยว่ามาตรา 74/1 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว เป็นกฎหมายอาญาหรือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เนื่องจากมาตรา 2 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นบทบัญญัติที่วางหลักการห้ามการบังคับใช้กฎหมายย้อนหลังในบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญาและโทษทางอาญา ซึ่งเป็นลักษณะของกฎหมายอาญา ไม่เกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการบังคับใช้กฎหมายอันเป็นลักษณะของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่อย่างใด

ต่อมาได้มีคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 10166/2558² วินิจฉัยว่ามาตรา 74/1 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข

ดังกล่าวมีผลใช้บังคับ ดังนั้นการตีความกฎหมายจึงต้องตีความโดยเคร่งครัดจะขยายความไปถึงคดีที่เกิดขึ้นก่อนพระราชบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับโดยที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจน อันจะเป็นผลร้ายแก่จำเลยหาได้ไม่ เพราะจะขัดต่อความรับผิดของบุคคลในการรับโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 วรรคหนึ่ง กรณีจึงนำมาตรา 74/1 ประกอบมาตรา 98 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาใช้ย้อนหลังเป็นผลร้ายแก่จำเลยมิได้ เมื่อความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี จึงมีอายุความสิบห้าปีนับแต่วันกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 (2) โจทก์ฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2554 เกินกว่าสิบห้าปีนับแต่วันกระทำความผิดแล้ว คดีโจทก์จึงขาดอายุความ

² คำพิพากษาศาลฎีกา 10166/2558 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 32 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ซึ่งใช้บังคับในวันฟ้องคดีนี้ มาตรา 39 วรรคหนึ่ง บัญญัติเช่นเดียวกันว่า "บุคคลไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดไม่ได้" บทบัญญัติเรื่องอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 แม้ไม่ใช่บทบัญญัติที่เกี่ยวกับโทษจะลงแก่ผู้กระทำความผิด แต่ก็ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับระยะเวลาที่บุคคลอาจต้องรับโทษทางอาญา ซึ่งเกี่ยวพันกับบทกำหนดโทษ พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาตรา 74/1 ที่มีให้นับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ ย่อมทำให้ระยะเวลาที่บุคคลอาจต้องรับโทษอาญาเพิ่มขึ้นหรือหนักกว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 ซึ่งมีได้มีบทบัญญัติเช่นมาตรา 74/1 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงต้องใช้บทบัญญัติ เรื่องอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดอันเป็นสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ หาใช่เป็นการสนับสนุนผู้กระทำความผิดให้ไม่ต้องรับโทษ การใช้บทบัญญัติตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ

เพิ่มเติม ใช้บังคับย้อนหลังมิได้เนื่องจากขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 39 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "บุคคลไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่ กระทำความผิดไม่ได้" คำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวนำอายุความมายึดโยงกับโทษโดยให้เหตุผลว่าอายุความย่อมทำให้ระยะเวลาที่บุคคลอาจต้องรับโทษอาญาเพิ่มขึ้นหรือหนักกว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา 95 การใช้บทบัญญัติตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาตรา 74/1 บังคับแก่คดี จะเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรมที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองและคุ้มครอง ซึ่งจากคำพิพากษาดังกล่าวก็ยิ่งทำให้เกิดข้อสงสัยว่าบทบัญญัติตามมาตรา 74/1 ดังกล่าว อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับอายุความฟ้องคดีอาญาเป็นกฎหมายประเภทใด การขยายระยะเวลาของอายุความฟ้องคดีอาญาทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษเพิ่มขึ้นหรือหนักกว่าโทษเดิมหรือไม่ และการขยายอายุความฟ้องคดีอาญาเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่ อย่างไร

การจำแนกกฎหมายของอายุความฟ้องคดีอาญานั้น มีนักกฎหมายให้ความเห็นด้วยกัน 3 ฝ่าย³ ฝ่ายแรกเห็นว่าอายุความฟ้องคดีอาญา เป็น “เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว” เนื่องจากการที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีนั้น ผู้กระทำความผิดได้เผชิญกับความยากลำบากจึงเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดไปในตัว กฎหมายจึงควรยกโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดด้วยเหตุนี้ อายุความฟ้องร้องคดีอาญาจึงเป็นกฎหมายอาญา แต่นักกฎหมายฝ่ายที่สองเห็นว่าอายุความฟ้องคดีอาญานั้นมีผลต่อพยานหลักฐานในคดี กล่าวคือกำหนดเวลาที่ล่วงเลยไปนั้นทำให้พยานหลักฐานต่างๆ เสื่อมสภาพ และปัญหาในเรื่องการจดจำของพยานบุคคล ซึ่งส่งผลต่อความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรมโดยตรงได้ ด้วยเหตุผลด้านพยานหลักฐานดังกล่าวอายุความฟ้องร้องจึงเป็น “เงื่อนไขระงับคดี” เป็นกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่วนความเห็นของนักกฎหมายฝ่ายที่สามเห็นว่าอายุความฟ้องร้องในคดีอาญา เป็นทั้ง “เงื่อนไขระงับคดี” และ “เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว” ในเวลาเดียวกัน จึงเป็นทั้งกฎหมายอาญาและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในขณะเดียวกัน

ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฒ นร เห็นว่าอายุความฟ้องคดีอาญาเป็นกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยเห็นว่าอายุความเป็นเงื่อนไขระงับคดี เนื่องจากเหตุผลในด้านการเสื่อมสลายไปตามกาลเวลาของพยานหลักฐานและปัญหาในเรื่องการจดจำของพยานบุคคล⁴

ปราบปรามการทุจริต มาตรา 74/1 บังคับแก่คดีนี้ จะเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรมที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองและคุ้มครอง

³ คณิต ฒ นร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 5 แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2556), น.512.

⁴ เพ็งอ้าง, น.513.

ศาสตราจารย์จิติ ดิงศภัทัย ให้ความเห็นว่าอายุความในคดีอาญานั้น เป็นกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่อยู่ในประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากอายุความในคดีอาญานั้นมิได้บัญญัติมาเพื่อประโยชน์ของผู้กระทำความผิดแต่ออกมาเพื่อประโยชน์ของรัฐ⁵

ผู้เขียนเห็นว่าอายุความฟ้องคดีอาญานั้น เป็นบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับรายละเอียดในการฟ้องคดีอาญา อันเป็นบทบัญญัติสำหรับการใช้ในการดำเนินคดีอาญา ซึ่งเป็นกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา ไม่เกี่ยวกับความผิดและโทษแต่อย่างใด ดังนั้นอายุความฟ้องคดีอาญาจึงเป็นกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ซึ่งเวลาในการบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในส่วนของอายุความฟ้องคดีอาญานั้น ไม่อยู่ในหลักของการห้ามบังคับใช้กฎหมายย้อนหลังเป็นผลร้ายแต่ประการใด ฉะนั้นจึงสามารถใช้บังคับกฎหมายดังกล่าวกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นก่อนที่กฎหมายใช้บังคับได้ไม่ต้องห้ามตามมาตรา 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมีผลทันทีเมื่อประกาศใช้ แต่อย่างไรก็ตามศาสตราจารย์ ดร. หยุต แสงอุทัย ได้อธิบายไว้ว่า เมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายแล้ว กฎหมายเองย่อมจะระบุเวลาที่จะใช้บังคับแห่งกฎหมายนั้นไว้ เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสทราบข้อความของกฎหมายล่วงหน้าหนึ่งวัน แต่ก็อาจกำหนดวันใช้เป็นอย่างอื่นได้ เช่น ในกรณีรับด่วนให้ใช้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา หรือให้ย้อนหลังขึ้นไป หรือให้ใช้ในอนาคต โดยกำหนดวันไว้แน่นอน ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายย้อนหลังนั้นต้องบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งและไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ หากว่ากฎหมายมิได้กำหนดระยะเวลาที่จะใช้บังคับไว้ก็จะเป็นไปตามหลักทั่วไปคือกฎหมายไม่มีผลบังคับใช้ย้อนหลัง⁶ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่ากรณีเกี่ยวกับกฎหมายอายุความฟ้องคดีอาญาสามารถบังคับใช้ได้ทันที ไม่จำเป็นต้องมีการบัญญัติบทเฉพาะกาลกำหนดระยะเวลาที่กฎหมายบังคับอีก แต่อย่างไรก็ตามหากมีการบัญญัติบทเฉพาะกาลดังกล่าวไว้ก็ไม่เป็นการเสียหายแต่ประการใด กลับเป็นผลดีทำให้กฎหมายมีความชัดเจนมากขึ้น

การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับอายุความฟ้องคดีอาญาย้อนหลังเป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำความผิดนั้น นานาอารยประเทศสามารถบังคับใช้กฎหมายอายุความฟ้องคดีอาญาย้อนหลังเป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำความผิดได้ เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ศาลได้วางหลักในคดี Collins v. Youngblood⁷ ว่า “การขยายอายุความฟ้องคดีสามารถใช้บังคับย้อนหลังได้ เนื่องจากการย้อนหลังดังกล่าวมิได้กระทบสิทธิที่สำคัญของจำเลย” ซึ่งสิทธิสำคัญดังกล่าวเทียบได้กับสิทธิมูลฐานหรือสิทธิพื้นฐานที่รัฐให้ความคุ้มครองคุ้มครองไม่ให้มีการละเมิดสิทธิ

⁵ จิติ ดิงศภัทัย, “กฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง,” ใน หนังสือการบังคับใช้กฎหมายย้อนหลัง, รวบรวมโดย เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล, จัดพิมพ์โดยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ธันวาคม 2552), น.286.

⁶ หยุต แสงอุทัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้กฎหมายทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 14 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ประกายพรึก 2542) น.84

⁷ Collins v. Youngblood, 497 U.S. 37, 110 S.Ct.2715, 111 L.Ed.2d 30 (1990)

ของเอกชนอันกำหนดอยู่ในบทแก้ไขเพิ่มเติม (Amendments) ในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา มีชื่อเรียกว่า “The Bill of Rights” เช่นสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยลูกขุน สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองให้พ้นจากการค้น จับ และยึดโดยไม่มีเหตุอันสมควร สิทธิที่จะไม่ให้การประจานตนเอง สิทธิที่จะได้ที่จะได้รับความช่วยเหลือจากทนาย สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยรวดเร็ว สิทธิที่จะได้รับการเปิดเผยคดีต่อสาธารณชน และสิทธิในการเผชิญหน้าพยานที่เป็นปรปักษ์เป็นต้น⁸ ส่วนในประเทศเยอรมัน มีการยอมรับในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับอายุความฟ้องคดีอาญาย้อนหลังได้ โดยศาลรัฐธรรมนูญเยอรมันได้วินิจฉัยว่ากฎหมายว่าด้วยอายุความเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินคดีนั้น ไม่เกี่ยวกับเนื้อหาของความผิดกฎหมายของการกระทำ ฉะนั้นการยืดระยะเวลาออกไปหรือการยกเลิกอายุความจึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด⁹ ในส่วนของศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป (The European Court of Human Rights) ได้วางหลักเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายอายุความฟ้องคดีอาญาย้อนหลังไว้ในคดี Coëme and Others v. Belgium¹⁰ ว่าอายุความฟ้องคดีอาญาเป็นกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตามหลักกฎหมายของประเทศเบลเยียม สามารถบังคับใช้ย้อนหลังกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นก่อนที่กฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับได้ เนื่องจากการขยายอายุความฟ้องคดีอาญาไม่มีผลเป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติของการกระทำความผิดหรือเป็นการเพิ่มโทษแก่การกระทำความผิดจึงไม่ขัดกับหลักนิติรัฐ แต่อย่างไรก็ตามวันที่กฎหมายใหม่ที่ขยายอายุความฟ้องคดีอาญาใช้บังคับต้องปรากฏว่าคดีดังกล่าวไม่ขาดอายุความฟ้องคดีอาญา

2. ปัญหาการตีความคำว่า “ระหว่างถูกดำเนินคดี”

ในกรณีปัญหาในเรื่องการตีความคำว่า “ระหว่างถูกดำเนินคดี” สืบเนื่องมาจากการบัญญัติหลักเกณฑ์ที่การหลบหนีที่จะทำให้อายุความสะดุดหยุดอยู่นั้น ต้องเป็นการหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดี จึงเกิดปัญหาในการตีความถ้อยคำว่า “ระหว่างถูกดำเนินคดี” เป็นช่วงเวลาใด ซึ่งไม่มีการบัญญัติกฎหมายให้ คำนิยามถ้อยคำดังกล่าวไว้แต่อย่างใด แต่พอพิจารณาได้ว่าการดำเนินคดี คือการที่รัฐใช้อำนาจใช้อำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการหาตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษตามกฎหมาย การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะใช้อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์ของเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกกล่าวหาได้นั้น ต้องมีการรับเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ากระทำความผิดไว้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

⁸ วิสาร พันธนะ, วิธีพิจารณาความอาญาในสหรัฐอเมริกา, สืบค้นเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2558, www.library.coj.go.th

⁹ Vgl. Harro Otto, Grundkurs Strafrecht : Allgemeine Strafrechtslehre, 7. Auflage, Berlin 2004, § 2 Randnummer 11-12, S. 19. อ้างในคณิต ฌ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 5 แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2556), น.94.

¹⁰ ECHR Case law “COËME AND OTHERS v. BELGIUM” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2560, <https://www.echr.ketse.com>

หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติยกเรื่องขึ้นมาพิจารณาดำเนินการ ตามอำนาจในการดำเนินคดีอาญาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในมาตรา 26 วรรคแรกของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว¹¹ ดังนั้นระยะเวลาในการดำเนินคดี จึงเริ่มตั้งแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติรับเรื่องกล่าวหาไว้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

ซึ่งอย่างไรจะถือว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติรับเรื่องกล่าวหาไว้ดำเนินการนั้น พิจารณาตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจรับคำกล่าวหา การแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน พ.ศ. 2560 ซึ่งได้วางระเบียบและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเรื่องกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ โดยในการรับคำกล่าวหาเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น จะมีการตรวจรับคำกล่าวหาเบื้องต้นว่าเรื่องดังกล่าวอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือไม่ คำกล่าวหา มีรายละเอียดครบถ้วนหรือไม่ มีพยานหลักฐานหรือมีการอ้างพยานหลักฐานหรือไม่ หากเป็นว่าคำกล่าวหาไม่ถูกต้องครบถ้วน หรือยังไม่ชัดเจนว่าอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายจะดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ชัดเจน แล้วทำความเห็นเสนอให้ผู้อำนวยการพิจารณาตาม ข้อ 14 ของระเบียบดังกล่าว จากนั้นผู้อำนวยการจะพิจารณาให้ดำเนินการออกเลข “เรื่องกล่าวหา” หากเห็นว่าคำกล่าวหาถูกต้องครบถ้วนและอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงหรือไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไป หากเห็นว่าคำกล่าวหาไม่ถูกต้องครบถ้วน หรือไม่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะพิจารณาไม่รับเรื่องกล่าวหาไว้ดำเนินการและแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้กล่าวหาทราบ หากผู้กล่าวหาได้แย้งผลการพิจารณาดังกล่าวให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป ตาม ข้อ 15 ของระเบียบดังกล่าว ดังนั้นการดำเนินคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงนับแต่วันที่มีการ ออกเลขกำกับเรื่องกล่าวหา หากว่าในระหว่างนี้ ผู้ถูกกล่าวหาหลบหนี จึงเป็นการหลบหนีไประหว่างถูกดำเนินคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อันจะเป็นผลให้มีการหยุดนับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหลบหนีไม่นำมารวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ ตามมาตรา 74/1 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

¹¹ มาตรา 26 วรรคแรก พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม บัญญัติว่า

“มาตรา 26 ในการดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

(2) ...”

3. ปัญหาการตีความถ้อยคำว่า “หลบหนี”

ในทางปฏิบัติของสำนักงาน ป.ป.ช. หลังจากที่มติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ข้อกล่าวหาใดมีมูลความผิดอาญาแล้ว จะมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาไปพบเจ้าหน้าที่เพื่อนำตัวผู้ถูกกล่าวหาส่งพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีอาญาต่อไป หากว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มาพบเจ้าหน้าที่ตามหนังสือดังกล่าว คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการขอให้ศาลออกหมายจับผู้ถูกกล่าวหา โดยอ้างเหตุผลหนีว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มาตามหนังสือแจ้งให้ ผู้ถูกกล่าวหาไปพบพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งการไม่มาตามหมายเรียกดังกล่าวเป็นเพียงเหตุออกหมายจับตามมาตรา 66 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเท่านั้น หากยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงอื่นอันแสดงว่ามีการกระทำการหลบหนีจะตีความว่าการไม่มาตามหมายเรียกดังกล่าวเป็นการหลบหนีอันเป็นผลให้อายุความหยุดนับ ย่อมเป็นโทษแก่ผู้ถูกกล่าวหา

แนวการวินิจฉัยพฤติการณ์หลบหนีของประเทศสหรัฐอเมริกา ต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นพฤติการณ์หลบหนี เช่น การเดินทางออกจากเขตอำนาจศาล ตัวอย่างในคดี *United States V. Fonseca-Machado* ศาลเห็นว่าการที่จำเลยซึ่งจี้เครื่องบินไปควิบาได้หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมที่มีเจตนาหลบหนีการถูกดำเนินคดีตั้งนั้นอายุความจึงสะดุดหยุดอยู่¹² แต่ในบางคดีศาลสหรัฐ (federal circuit) เห็นว่าเพียงการออกจากท้องถิ่นซึ่งกระทำความผิดศาลก็เป็นการหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมแล้ว ตัวอย่างในคดี *Re Assarsson* (687 F.2d 1157, 1162 (8th Cir. 1982).)¹³ นอกจากนี้แล้วยังมีการหลบหนีที่มีความหมายไปถึงพฤติการณ์ที่แม้ไม่ได้มีการออกไปจากเขตอำนาจศาล เช่น ซ่อนตัวอยู่ในพักอาศัยของผู้ต้องหรือจำเลยพักอาศัยเป็นปกติ โดยมีเจตนาที่จะหลบหนีการถูกดำเนินคดีอาญา ตามที่ปรากฏในคดี *Ferebee v. United States* (C.C.A.) 295 F. 850 เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม พฤติการณ์หลบหนีไม่ว่าจะเป็นการออกไปจากเขตอำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดี หรือการหลบซ่อนตัวเพื่อไม่ให้ติดตามตัวได้ก็ดี การกระทำความดังกล่าวต้องประกอบด้วยเจตนาที่จะหลบหนีกระบวนการยุติธรรมด้วย จึงจะเป็นผลให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ตาม 18 U.S. Code S. 3290 หากว่ามีการกระทำการใดๆ อันเป็นพฤติการณ์หลบหนี เช่น การออกไปจากเขตอำนาจศาลที่พิจารณาคดี แต่ผู้กระทำไม่มีเจตนาที่จะหลบหนีก็ไม่เป็นการหลบหนีอันจะให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ได้ เช่น ในคดี *Jhirad v. Ferrandina*, 486 F. 2d 442, 444-45 (2nd Cir. 1973), cert. denied, 429 U.S. 883 (1976) ศาล Second Circuit ได้กล่าวถึงเหตุผลของบทบัญญัติเรื่องอายุความสะดุดหยุดอยู่ว่า ข้อความที่ว่า “หลบหนีจากกระบวนการ

¹² *United States V. Fonseca-Machado* 53 F.3d 1242 (11th Cir. 1995)

¹³ ญัฐวสา ฉัตรไพฑูรย์, ไบรอัน เอ็ม เพียร์ซ, “อายุความสะดุดหยุดอยู่ในคดีอาญา”, (รายงานวิจัย สำนักงานอัยการพิเศษ ฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญาศำนักงานวิชาการ สำนักงานอัยการสูงสุด, 2550) น.38.

ยุติธรรม” มีความหมายโดยสามัญสำนึกว่าบุคคลดังกล่าวได้สละประโยชน์ของเรื่องอายุความด้วยการออกไปจากเขตอำนาจศาลด้วยเจตนาหลบหนีจากการถูกฟ้องเพื่อดำเนินคดี จึงไม่มีเหตุผลที่จะไม่นำเรื่องอายุความสะดุดหยุดอยู่มาใช้กับผู้ที่ถูกฟ้องเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกฟ้องเพื่อดำเนินคดี หรือจับกุม อย่างไรก็ตามจะไม่ใช้เรื่องอายุความสะดุดหยุดอยู่กับบุคคลที่เพียงย้ายไปอยู่ที่อื่นอย่างเปิดเผยโดยไม่มีเจตนาจะหลบหนี ซึ่งในการพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำการหลบหนีนั้นอาศัยพยานหลักฐานอื่นๆ ประกอบได้ เช่น การประกาศให้รางวัลในการจับตัวผู้ต้องหาถือเป็นพยานหลักฐานว่าบุคคลดังกล่าวได้หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมแล้ว (State v. Foster, 8 La. Ann. 290, 291-92 (1853) การปิดบัญชีธนาคารเมื่อทราบจะมีการออกหมายจับ เช่นในคดี U.S. v. Marshall¹⁴ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีที่ไม่สามารถหาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องต่อศาลได้เนื่องจากผู้กระทำความผิดหลบหนีนั้น พนักงานอัยการต้องพิสูจน์ ให้ได้ว่าไม่สามารถหาตัวผู้ต้องหาได้ โดยศาลจะพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ดำเนินการอย่างเต็มที่ในการหาตัวผู้ต้องหาฟ้องคดีแล้วหรือไม่ แต่หากได้ความชัดเจนว่าผู้ต้องหาหลบหนีหรือซ่อนตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐก็ไม่ต้องพยายามที่จะไปตามจับผู้ต้องหา¹⁵ ส่วนระยะเวลาที่เป็นการเริ่มต้นแห่งการเริ่มนับระยะเวลาหลบหนีนั้นตามมาตรา 74/1 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีปัญหาว่าเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อใด ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันถือเอาวันที่ออกหมายจับ เหตุแห่งการหยุดนับอายุความ แต่อายุความจะหยุดนับในวันที่คำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรของศาล โดยมีผลบังคับในเวลาที่มีการลงนามคำสั่งนั้น อย่างไรก็ตาม หากไม่มีการดำเนินการตามคำขอเพื่อออกคำสั่งดังกล่าวในทันที กฎหมายให้ถือเอาเวลาที่มีการเสนอต่อศาลเพื่อพิจารณาเป็นเวลาที่ให้มีผลบังคับ¹⁶ ซึ่งการร้องขอให้หยุดนับระยะเวลานั้นต้องปรากฏว่าในวันยื่นคำร้องนั้น คดีต้องไม่ขาดอายุความ หากคดีขาดอายุความแล้วจะไม่สามารถยื่นคำร้องขอให้หยุดนับระยะเวลาได้ ส่วนในกรณีการเริ่มนับระยะเวลาหลบหนีของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นเริ่มนับตั้งแต่วันที่ที่มีการหลบหนีที่แท้จริง ซึ่งเป็นหน้าที่ของโจทก์ในการบรรยายฟ้องว่าฟ้องของโจทก์ไม่ขาดอายุความเนื่องจากจำเลยหลบหนี ซึ่งในการฟ้องคดีอาญาอาจเป็นการฟ้องหลังจากที่คดีขาดอายุความแล้วก็ได้ โดยศาลจะวางหลักในคำพิพากษาว่าพฤติการณ์ใดเป็นพฤติการณ์หลบหนี อันเป็นกฎหมายที่ศาลได้สร้างขึ้น (Judge Made Law) เป็นการวางหลักกฎหมายหลังจากที่มีการกระทำความผิดแล้ว ตามแบบ นิติวิธีของระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี (Common Law) ซึ่งตามมาตรา 74/1 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ถือเอาพฤติการณ์การหลบหนีที่แท้จริงเป็นวันหยุดนับอายุ (เมื่อผู้ถูกกล่าวหาไม่มาพบเจ้าหน้าที่ตามหนังสือแจ้งของคณะกรรมการ ป.ป.ช.) อายุความ

¹⁴ U.S. v. Marshall, 856 F.2d 896, 26 Fed. R. Evid. Serv. (LCP) 1032 (7th Cir. 1988)

¹⁵ ญัตติสภา ฉัตรไพฑูรย์, ไบรอัน เอ็ม เพียร์ซ, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 13, น.37.

¹⁶ Code of Criminal Law, Section 78c (2).

เริ่มหยุคนับเมื่อหลบหนี ทำให้ฟ้องนั้นไม่ขาดอายุความ ดังเช่นกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

4. ปัญหาการตีความพฤติการณ์ในการกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

ส่วนพฤติการณ์ในการเกี่ยวกับการกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไม่ได้บัญญัติไว้ จึงมีปัญหาว่าพฤติการณ์ใดเป็นการกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยการกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมโดยการจับกุมผู้หลบหนีนั้น เป็นการกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมโดยไม่สมัครใจ จึงไม่มีปัญหาในการตีความ แต่ในกรณีที่มีการกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมโดยความประสงค์ของตัวผู้กระทำความผิดเองนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกาวางหลักการกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมดังกล่าวไว้ว่า อัยการไม่จำเป็นต้องกระทำการใดๆ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาหลบหนีจากการดำเนินคดี ด้วยเจตนาในการหลีกเลี่ยงการถูกดำเนินคดีอาญาก็ถือว่าเป็นการเพียงพอแล้วที่จะ “หยุคนับอายุความ” หากผู้ถูกกล่าวหาเหล่านั้นแสดงความประสงค์จะกลับมาแต่ไม่ได้กระทำการใดๆ ให้เชื่อว่าตนมีเจตนาเช่นนั้นอย่างแท้จริง ก็จะได้ประโยชน์จากอายุความ (คดี United States V. Ballesteros-Cordova, 586 F.2d 1431, 1321, 1323 (9th Cir.1978))¹⁷ ดังนั้นหากเป็นการกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมโดยความประสงค์ของผู้หลบหนีกระบวนการยุติธรรมต้องมีการกระทำและมีเจตนาในการกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ดังนั้นการที่ผู้หลบหนีจะกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม แม้เดินทางเข้ามายังเขตอำนาจศาลแล้ว หรือเลิกหลบซ่อนตัวแล้ว แต่ยังไม่ได้กระทำการใดอันเป็นการเจตนาที่จะกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เช่น การแสดงตัวต่อศาลหรือเจ้าพนักงาน ก็ไม่เป็นการกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมอันมีผลทำให้อายุความเริ่มนับต่อไปจากอายุความเดิม ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหาที่หลบหนีต้องดำเนินการดังกล่าว

บทสรุป

มาตรา 74/1 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม บังคับใช้กับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในวันที่ยกกฎหมายดังกล่าวบังคับใช้เป็นต้นไป แม้ว่าผู้ถูกกล่าวหาจะหลบหนีหลังจากที่ยกกฎหมายดังกล่าวใช้บังคับ ด้วยเหตุที่ต้องใช้กฎหมายอายุความฟ้องคดีอาญาที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด แต่อย่างไรก็ตามหากจะให้กฎหมายดังกล่าวมีผลย้อนหลังเป็นผลร้ายไปใช้บังคับกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นก่อนกฎหมายดังกล่าวบังคับใช้ ก็สามารถกระทำได้ไม่อยู่ในหลักการต้องห้ามใช้บังคับกฎหมายย้อนหลังเป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำความผิด

¹⁷ ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ และคณะ, “โครงการวิจัยเรื่องปัญหาอายุความของความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542”, บทบัญญัติ เล่มที่ 63 ตอน 2 น.110 (มิถุนายน 2550)

โดยเคร่งครัดดังเช่นกฎหมายอาญาสารบัญญัติ ซึ่งหากต้องการให้มีความชัดเจนเกี่ยวกับระยะเวลาในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวควรกำหนดระยะเวลาไว้ให้บังคับใช้กับการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนกฎหมายดังกล่าวใช้บังคับด้วย เว้นแต่ กรณีที่ความผิดนั้นขาดอายุความฟ้องคดีแล้ว

คำว่า “ระหว่างถูกดำเนินคดีนั้น” คือช่วงเวลานับแต่ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับเรื่องกล่าวหาไว้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เป็นต้นไป ซึ่งการรับเรื่องกล่าวหาไว้ดำเนินการดังกล่าว คือวันที่มีการออกเลขเรื่องกล่าวหา ส่วนการพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหาหลบหนีหรือไม่นั้น พฤติการณ์เพียงการไม่มาพบเจ้าหน้าที่หรือบุคคลตามหนังสือเรียกของคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น ยังไม่พอพึงว่าเป็นการหลบหนีตามความในมาตรา 74/1 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม อันจะทำให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ หากจะให้กรณีไม่มาพบเจ้าหน้าที่หรือบุคคลตามหนังสือของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องมีการบัญญัติเป็นข้อสันนิษฐานไว้โดยชัดเจนว่า การที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาพบเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลตามหนังสือเรียกของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาหลบหนี และในการกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมนั้น ผู้หลบหนีต้องมีการกระทำ และมีเจตนาในการกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยรายงานตัวต่อศาล คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานอัยการ หรือวันที่จับตัวผู้ถูกกล่าวหาได้ตามหมายจับ และให้ถือเอาวันดังกล่าวเป็นวันเริ่มนับอายุความต่อจากอายุความเดิมที่หยุดนับเนื่องจากการหลบหนี ทั้งนี้ ควรเพิ่มเติมการกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและวันที่นับอายุความต่อให้ชัดเจน

บรรณานุกรม

หนังสือ

คณิต ณ นคร. กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 5 แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2556) น.512.

จิตติ ดิงศรัทีย. “กฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง.” ใน หนังสือการบังคับใช้กฎหมายย้อนหลัง. รวบรวมโดย เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล. จัดพิมพ์โดยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ธันวาคม 2552) น.286.

ณัฐสา ฉัตรไพฑูรย์. ไบรอัน เอ็ม เพียร์. “อายุความสะดุดหยุดอยู่ในคดีอาญา.” (รายงานวิจัยสำนักงานอัยการพิเศษ ฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญาสำนักงานวิชาการ สำนักงานอัยการสูงสุด, 2550) น.38.

หยุด แสงอุทัย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้กฎหมายทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 14 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ประกายพริก, 2542) น.84

Vgl. Harro Otto. Grundkurs Strafrecht : Allgemeine Strafrechtslehre. 7. Auflage. Berlin 2004. § 2 Randnummer 11-12. S. 19. อ้างในคณิต ณ นคร. กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 5 แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2556) น.94.

Collins v. Youngblood. 497 U.S. 37. 110 S.Ct.2715. 111 L.Ed.2d 30 (1990)

United States V. Fonseca-Machado 53 F.3d 1242 (11th Cir. 1995)

U.S. v. Marshall. 856 F.2d 896, 26 Fed. R. Evid. Serv. (LCP) 1032 (7th Cir. 1988)

วารสาร

ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ และคณะ. “โครงการวิจัยเรื่องปัญหาอายุความของความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.” บทบัญญัติ เล่มที่ 63 ตอน 2 น.110 (มิถุนายน 2550)

เว็บไซต์

วิสาร พันธนะ. “วิธีพิจารณาความอาญาในสหรัฐอเมริกา.” www.library.coj.go.th, 30 ตุลาคม 2558.

ECHR Case law. “COËME AND OTHERS v. BELGIUM.” <https://www.echr.ketse.com>, July 15, 25, 2017